

ביאור סוגי' בפרשה

מהרב אברהם גוטל ר"י דביר הקדש מ.ע

בדד ישב וטמא טמא יקרא

א. מצורע חשוב כמת נדרים טו: וזה נלמד ממרים שכשנצטרעה אמר עליה מרע"ה אל נא תהי כמת בהעלותך שביעי - וביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שיחות מוסר תשל"ב ל"א דחשיב כמת שאינו יכול לעזור לאף א' דהא דינו בדד ישב מחוץ למחנה מושבו וא' שאינו יכול להועיל חשוב כמת וזו הסיבה דמי שאין לו ילדים חשוב נמי כמת דאין לו למי לתת באופן קבוע וזה עד כדי שגם נפסל מלכהן בסנהדרין ואגב מלתא שמעתי שהגר"י הורביץ ר"י אופקים זצוק"ל שאל פעם את מרן הגר"מ שך זצוק"ל איך יכול לדון אם לשלח 'לזרוק' תלמיד מהישיבה כשל"ע לא זכה לילדים והא אינו ראוי לשבת בסנהדרין [לדון דיני נפשות] וענה לו אין לך ילדים? וכל תלמידי הישיבה הם לא בניך? רואים דסבר מרן זצוק"ל דאם יכול לתת באופן קבוע -ונותן- כבר נחשב לחי ומסתברא דמקורו מדכתיב ושננתם לבניך ודרשו חז"ל אלו התלמידים. ממלא זו הסברא גם דעני חשוב כמת מדאין לו אפשרויות כלכליות לעזור כשצריך עפ"ז סומא גם באותו מהלך שהינו יותר זקוק לעזרה ממה שיכול הוא לעזור!

ב. ובידוד זה חלוק ויותר חמור ממה הכרנו בזמן מגיפת הקורונה רח"ל א. עצם הבידוד : הבידוד שנהג הי' בידוד מוגבל שבעצם נשאר בביתו עם ב"ב או במלונית עם עוד מאות כמוהו כך שלא הי' כ"כ 'בידוד' מחלט ואמיתי. אך כאן קודם כל הבידוד מחלט לבד לבד לבד אא"כ 'זכו' עוד כמה 'צדיקים' להיות עמו -כבהפטר- כשבד"כ גם אם כן זה לא אמור להיות עם ב"ב. ולכאורה הטעם דכיוון ורצון התורה להרחיקו לגמרי מביתו וסביבתו דצרעת באה על לה"ר הגורם לפירוד בין אנשים מדה כנגד מדה יופרד הוא מסביבתו א"כ למה שיתנו לו להיות עם אשתו וילדיו. ועוד, דאם הוא חטא הם מה חטאו ועיין ומעניין שאעפ"כ הוא מותר באשתו ר"מ פ"י צרעת ו' ואולי כאן הסברה להפך דאם הוא חטא היא מה חטאה ודו"ק ב. מסכה : חייבי הבידוד לא היו צריכים בנוסף לחבוש מסכה כי המסכה נועדה למסתובבים שיכולים להדביק ולהדבק אך כאן ועל שפם יעטה שהוא חייב ב'מסכה' חוץ מחיובו בבידוד. ג. אורך הבידוד והוא עיקר החילוק: בד"כ הבידוד שהכרנו הי' לשבועיים לערך אך כאן אף א' לא יכול להעריך בידוד זה כמה ארוך יהא כי למשל המלך עוזי' שהי' משבט יהודה הקטיר קטורת בהיכל על אף שקיבל התראה מהכה"ג ומיד קיבל צרעת עד יום מותו דבה"י ב' כ"ו י"ז-כ"א וכשקיבל צרעת הודח מתפקידו שנאמר וישב בבית החפשיית הוריות י. איני יודע כמה זמן 'שרד' והחזיק מעמד כך אך מסתבר שעונש זה לא גורם לאריכות ימים... והתסכול שנובע מכך שאין לאדם מושג אם הוא 'קיבל' חדש חדשיים שנה שנתיים ואולי מאסר עולם, הרי רק עצם אי הידיעה יכול למוטט אדם שפוי ומסתבר שמרגע קבלת הצרעת יעסוק בתשובה גמורה בתורה ותפילה בתקוה שהעונש זמני, וכבר 'תיכף ומיד' כמובן לאחר תהליך הטהרה ה'נעים' הכולל ב' פעמים תגלחת 'אפס' על כל השער הנראה [כלו' חוץ משערות הגדלות תוך האף]... 'יחזור לשגרה'.

ג. מצורע זה נצטוו לקרא טמא טמא כדי שיפרשו ממנו ר"מ פ"י צרעת ה"ה שאם אינו מועיל שלפחות לא יגרום נזקים וממנו למדים לכל הטמאים שצריכים להזהיר את סביבותם להשמר מהם ר"מ שם. ויש ללמוד מכך כמה צריך אדם לדאוג שלא ינזקו אנשים מחמתו ודו"ק ואכ"מ.

עכ"פ יש להקשות כאן תמיהה גדולה הא כאמור יש לו דין "בידוד" וכאמור זה בידוד חמור מאוד א"כ עבור מי הוא צריך לקרא טמא טמא הרי הוא בבידוד את מי הוא צריך להפריש ממנו אתמהה.

שאלתי וענו לי שאולי זה אמור בדרך בצאתו מן העיר עד שיוצא ממנה שלא יטמא אחרים בינתיים. עוד ענו לי שמחוץ לעיר מותר לאנשים להסתובב ואותם הוא אמור להזהיר. ואני חשבתי ליישב בס"ד דהנה תנן בכלים פ"א מ"ז ע"ירות מוקפות חומה קדושות ממנה מא"י שמשלחין מתוכן את המצורעים וכו' הרי לן דהוא דין במוקפת חומה והר"מ מדגיש שהוא רק בא"י שם ז' -ומסתמא פ"י דבכדי לשלח מצורע ממחנה ישראל "ג' מחנות" צריך שיחשב

ל'מחנה' ועבור זה צריך להגדיר את המקום וזה נעשה ע"י החומה. -ויש לדון מה הדין בגדר בטחונות או במחיצת שבת אי סגי בהכי להגדיר המקום כ'מחנה' עד כדי שישלחו מהן את המצורעים ואל תתמה על סברה מחודשת זו דגדולה מכך מצינו יומא ג: בסה"ע שהגדרת מחנה שכינה הוא לא"ד 'מחנה' המוקף במחיצות כי הרי מדובר שם תוך הענן ודו"ק רק דיש לדחות שהענן גופי' הוא הוא התוחם והמקיף ויל"פ. עכ"פ לאמור מצאנו סיבה גדולה לסיבת קריאתו טמא דאם הוא גר בעיר שאינה מוקפת חומה הרי אינו צריך לצאת ממנה אך עדיין צריך ולקרא טמא טמא ע"מ להפריש אנשים ממנו שלא יטמאו ממנו כגון שעמד לפוש תחת אילן שצריך להזהיר שלא יטמאו מחמתו אם יעברו תחת האילן ר"מ שם י"ב. וכן צריך לעטות על שפם 'מסכה' כאבל רש"י או ע"מ שלא להדביק אחרים אב"ע [ומאוד מאוד יש להתישב בסברת האב"ע דאם צרעת באה על לשה"ר איך ידביק אדם שלא פגום בזה וצ"ע]

וקצת צל"ע איך מקיים מצורע הגר בעיר שאינה מוקפת דין בדד ישב מחוץ למחנה מושבו וכי יאסר לגור בביתו זאת לא שמענו ובפרט שמותר באשתו ר"מ שם ו' וגם אין זה קשור ל'מחנה' לכן אולי כיון שאין לאותה עיר דין מחנה כל דין זה לא נאמר כך משמע בר"מ הנ"ל בה"ז וממלא יתקיים בו 'בדד' עצם זה שיצטרך מחמת טומאתו להתרחק מחברת אנשים לדוגמא שכל הרמ' שם י"ב שבביה"כ נכנס ראשון למקום דע"ד אמות מוקף מחיצות בגובה י"ט ויוצא משם אחרון בכדי שלא יטמא אותם ודין זה כבר נמצא במשנה נגעים ספ"ג רק דין זה לכאורה לא מובן דהרי כשהכניס ראשו ורובו לביה"כ כבר טמא את כולו מה יתן ומה יוסיף לך מחיצה וצ"ל דלכך דקדק הר"מ בלשונו 'שלא יטמא אותם' כי אה"נ הבה"כ וכל אשר בו נטמא ונהי' ראשון לטומאה רק שבזה אינו מטמא אנשים כי ראשון לטומאה מטמא רק אכלין ומשקין אבל אם יכנס לבה"כ לאחר שנכנסו בו אנשים בדרכו למקום המוקף אז יטמא גם את האנשים כאמור לעיל באילן, משא"כ כשהוא במקום מוקף הטומאה אינה מתפשטת בכל הבית כי המחיצה תוחמת את המצורע וכאילו נמצא בבית אחר מהמתפללים ולכן לא מטמאם. משא"כ במת שם המחיצה לא תעזור כי במת התחדשה טומאת אהל וכל הנמצא תחת אהל ברוחב טפח כבר עוברת הטומאה ואפי' שהמת נמצא תחת קצה א' של האהל כבר נטמא מי שתחת הקצה השני מש"כ במצורע יש דין 'בית' שנאמר וצוה הכהן ופינו את הבית בטרם יבא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית ועוד פסוקים מפורשים המורים על ענין זה שם בפ' נגעי בתים מצורע רביעי וכל שמוקף מחיצה כבר נמצא בבית בפ"ע ולכן לא יטמא את סביביו ודו"ק. א"כ במצורע זה שיגור בביתו ב"ב יהיו טמאים על בסיס קבוע כל עוד שלא נרפא אא"כ יעברו לדירה אחרת ולאחר מכן יצטרכו לטהר את כל החפצים שהיו בבית כשיש דברים שלא שייך לטהרם כלל כספרים למשל שלא שייך לטבלם.

והקשה ידידי הרב יעקב מן ההר הי"ו ברה"י הגר"ח שליט"א הרי כשנכנס לבה"כ הוא נייד ולגבי עץ הדין הוא שמצורע מטמא רק אם הוא עמד תחת העץ ואחר עבר אבל אם האחר עומד תחת העץ והמצורע עובר אינו מטמא נגעים שם ה' א"כ מדוע צריך המצורע להכנס לביה"כ ראשון הרי אם הוא נייד בזמן הליכתו אינו מטמא ולא הי' סיפק בידי להתבונן בדברים רק לכאורה בית ועץ חלוקים שבית כל כולו הוא רה"י ולכן ברגע שנכנס המצורע שם כבר טמא הכל אבל עץ הוא רה"ר עכ"פ אינו רשות לעצמו למעט אפנים מסוימים שרואים אותו כרשות לש"ק אך דברי הם בד"כ לכן על מנת שיחשב כבית ע"מ שמי שיכנס ל'בית' יטמא צריך שיקבע שם מקומו ולצורך זה סגי שעומד שם ודו"ק

ד. מספרים על הרב מפונביז' הגרי"ש כהנמן זצוק"ל שהגיע להתרים יהודי שאמר לו שהוא תורם רק למי שיענה לו על חידה והיא היכן מצינו בתורה תיבה בעלת ה' אותיות וד' מתוכם מנוקדות בקמץ והפונביז'ר זצוק"ל לא ידע לענות ולכן לא יכל לקבל את התרומה. אמר לו הפונביז'ר זצוק"ל גם אם לא קיבלתי את התרומה לכל הפחות תאמר לי את התשובה, לאחר הרבה הפצרות הסכים הלה לגלות אבל התנה זאת בזה שהפונביז'ר זצוק"ל ישמור זאת לעצמו בכדי שהלה יוכל להמשיך ולנפנף מעליו את השנוררים... ולאחר זאת גילה לו שהתשובה היא הרחמה הנמצאת ברשימת העופות הטמאים ראה רביעי אמר לו הפונביז'ר זצוק"ל ועתה אני אשאל אותך חידה והיא היכן יש תיבה בעלת ה' אותיות אבל מנוקדת עם ד' 'פתחים' וכשלא ידע אמר לו הפונביז'ר זצוק"ל שהתשובה המילה הקדחת הנמצאת בתוכה שבפ' כי תבא ותשמור אותה לעצמך...

אבל תשובת הפונביז'ר זצוק"ל אינה התשובה היחידה כי יש עוד מקום שנמצאת תיבה כזו והיא כתובה בפרשתן והתיבה היא 'בגבחת' תדריע ששי אבל כנראה שהפונביז'ר זצוק"ל רצה להשאיר לקמץ את הקדחת יותר מאשר את בגבחת...

ה. סומק וסמוק היינו הך או אותו דבר עיין בתרגום וראה פלא שלכאורה מתרגם גם אדום וגם צהוב אותו תרגום ואולי זה החילוק בין סומק וסמוק שסומק הוא צהוב וסמוק הוא אדום וה' יאיר עינינו בתורתנו.